

CRJM

Drepturi și justiție pentru toți

M

RAPORTUL DE ACTIVITATE

AL CENTRULUI DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

2022

IDENTITATE

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație neguvernamentală, nonprofit, independentă, neafiliată politic, care contribuie la consolidarea democrației și a statului de drept în Republica Moldova prin activități de cercetare, monitorizare și advocacy.

VIZIUNE

Trăim într-o țară democratică și prosperă în care oamenii sunt liberi și responsabili, trăiesc în siguranță, au oportunități egale, sunt protejați de lege, au încredere în justiție și în viitor.

MISIUNE

CRJM promovează justiția independentă, eficientă și responsabilă, mecanisme anticorupție eficiente, respectarea drepturilor omului și un mediu prielnic pentru societatea civilă și democrație. În aceste domenii noi identificăm problemele cu impact sistemic, propunem soluții, le aducem pe agenda publică, reacționăm la abuzuri și mobilizăm parteneri pentru schimbări în bine.

VALORI

CRJM crede în democrație, statul de drept, respectarea drepturilor omului și valorile unei societăți deschise.

PRINCIPII

CRJM se conduce de următoarele principii:

- Profesionalism și respect pentru etica profesională;
- Integritate și transparență;
- Abordare din perspectiva drepturilor omului;
- Principiul egalității de gen;
- Atitudinea pro-activă și constructivă în schimbarea spre bine;
- Colegialitate și abordare participativă în luarea deciziilor strategice;
- Neafilierea politică;
- Respectarea regulilor care să asigure un mediu sustenabil.

MESAJUL PREȘEDINTELUI

Activitatea Centrului de Resurse Juridice din Moldova în anul 2022 a fost marcată de agenda de reforme din domeniul justiției anunțată de autoritățile de la Chișinău, dar și de schimbări în echipa organizației. CRJM a produs mai multe [studii](#) și [opinii juridice](#) decât în anul 2021, iar o mare parte din efortul nostru a fost îndreptat spre îmbunătățirea principalelor proiecte de legi elaborate de Ministerul Justiției și sporirea vizibilității organizației.

Prin intervențiile noastre am urmărit, în principal, asigurarea corectitudinii și eficientizarea procedurilor de pre-vetting și vetting, [debirocratizarea procedurii de numire a judecătorilor](#) și a [procesului penal](#), dar și excluderea prevederilor care sunt folosite abuziv. Am constatat, în final, că majoritatea recomandărilor CRJM au devenit lege. De asemenea, în septembrie 2022, am reușit să organizăm a patra ediție a Forumului privind [Reformarea Justiției și Combaterea Corupției](#), care a fost un adevărat succes.

Pentru a spori integritatea în serviciul public, începând cu toamna anului 2022, experții CRJM au ajutat Autoritatea Națională de Integritate să își elaboreze [procedurile operaționale standard pentru efectuarea controalelor de integritate](#) și să instituie un sistem eficient de evaluare a performanțelor inspectorilor de integritate. De asemenea, experții CRJM au efectuat o [analiză comprehensivă](#) a procedurilor judiciare în cauzele de corupție și a sancțiunilor aplicate de judecători în aceste cauze.

CRJM a continuat informarea și [instruirea în domeniul drepturilor omului](#) și eforturile de consolidare a societății civile în Republica Moldova. Am informat Consiliul Europei, ONU, Uniunea Europeană și alți parteneri de dezvoltare despre gradul de respectare a drepturilor omului în țară. În scopul educării în spirit democratic a tinerilor, CRJM a desfășurat lecții publice și a organizat [școala sa de democrație aplicată](#). De asemenea, am continuat eforturile pentru a consolida [protecția apărătorilor drepturilor omului](#) din țară.

2022 a fost al șaselea an în care a fost aplicat mecanismul desemnării procentuale. Noi am continuat promovarea acestuia și [instruirea organizațiilor societății civile](#) pentru a valorifica acest mecanism, precum și am analizat impactul acestuia. La începutul anului, critica mai multor organizații ale societății civile față de politicile problematice promovate de autorități a determinat atacuri gratuite din partea media și a persoanelor angajate politic. Pentru a descuraja astfel de practici, CRJM, împreună cu alte organizații, a publicat un [document](#) despre aceste atacuri.

Echipa CRJM s-a modificat simțitor. Componenta Consiliului de Administrare s-a schimbat după ce câțiva membri ai Consiliului au demisionat ca urmare a incompatibilităților profesionale apărute. [Andrei Nasu](#) s-a alăturat echipei de juriști, [Sorina Macrinici](#) și-a suspendat activitatea din motive familiale, iar Nadejda Hriptievski și-a suspendat activitatea în organizație după ce a devenit membră a Comisiei Pre-vetting. De asemenea, a venit timpul să mă retrag din funcția de Președinte al CRJM după ce am condus organizația timp de 12 ani și sunt bucuros că, în urma unui concurs public, Ilie Chirtoacă a fost selectat de către Consiliul de Administrare să preia conducerea organizației începând cu 1 ianuarie 2023.

Sunt profund recunoscător și le mulțumesc membrilor vechiului și noului Consiliu de Administrare al Asociației, membrilor Asociației și echipei CRJM pentru devotament, profesionalism și implicare.

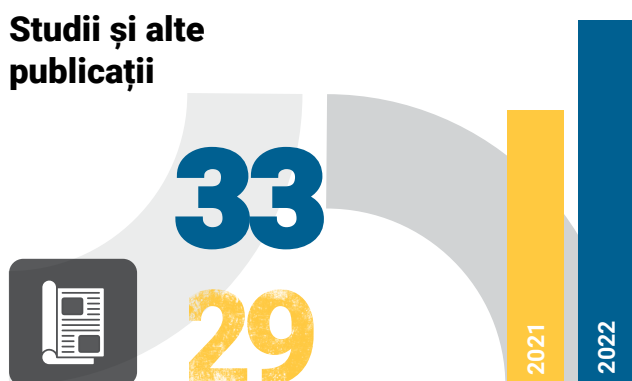
De asemenea, as dori să mulțumesc tuturor celor cu care au avut plăcerea să colaborez în acești 12 ani pentru a schimba lucrurile în bine în Republica Moldova, în special partenerilor și susținătorilor CRJM. Fără voi, CRJM nu ar fi devenit una dintre cele mai vibrante, profesioniste și eficiente organizații non-guvernamentale din Republica Moldova.

Vladislav Gribincea

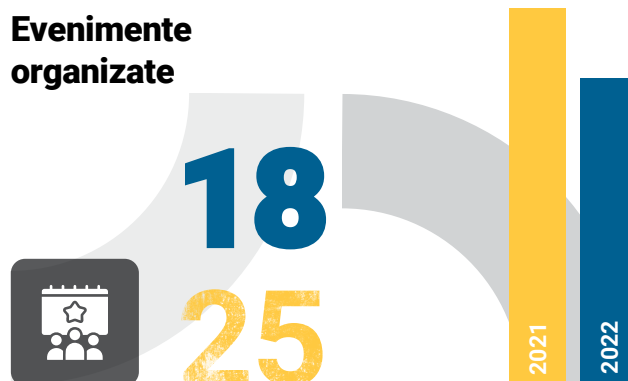

CRJM ÎN CIFRE

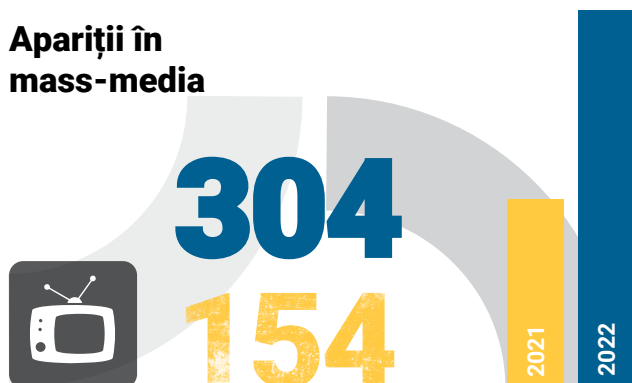
Studii și alte publicații

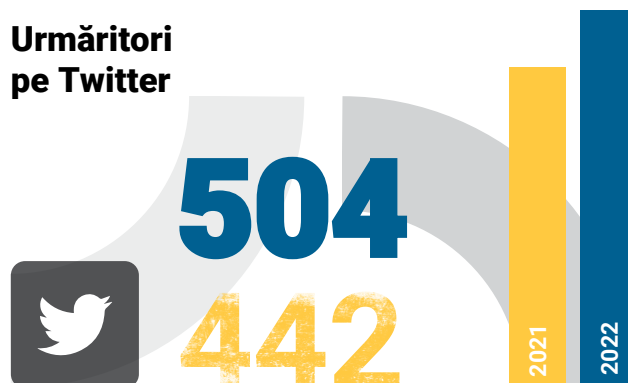
Evenimente organizate

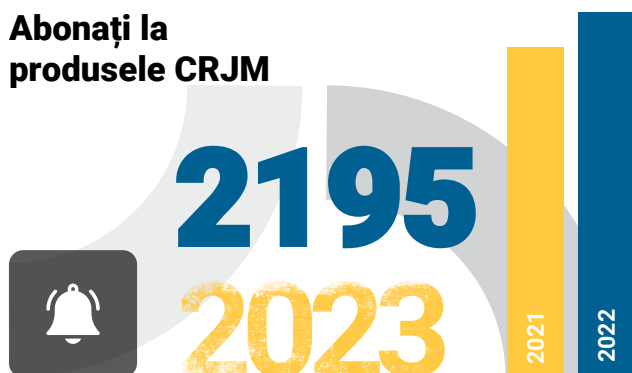
Apariții în mass-media

Urmăritori pe Twitter

Abonați la produsele CRJM

Aprecieri pe Facebook

JUSTIȚIA INDEPENDENTĂ, RESPONSABILĂ ȘI EFICIENTĂ

ISTORIE EVIDENȚIATĂ

Forumul Reformarea Justiției și Combaterea Corupției

”

„Crearea unui spațiu de dezbateri profesionale, cu teme și invitați pe măsură, este o provocare pe care echipa CRJM a abordat-o cu entuziasm și responsabilitate, pentru că înțelegem cât de importantă este coeziunea dintre profesioniștii din justiție, factorii de decizie și comunitatea de experți naționali și internaționali, mai ales că multe dintre reforme sunt la început de drum”.

Victoria Mereuță,
consilieră juridică

În septembrie 2022, a avut loc cea de-a patra ediție a celui mai important for de discuții despre justiția din Republica Moldova – Forumul „Reformarea Justiției și Combaterea Corupției”. CRJM a organizat acest eveniment în parteneriat cu Ministerul Justiției și cu susținerea financiară a Departamentului de Stat al SUA.

Forumul reunește în fiecare an actorii-cheie din sistemul de drept, partenerii de dezvoltare, factorii de decizie și cei mai buni experți din domeniul justiției și luptei anticorupție. Calitatea discuțiilor, interacțiunea dintre actorii implicați și soluțiile de reformă generate la acest eveniment reprezintă un succes pentru eforturile strategice ale CRJM de a contribui la o justiție independentă, responsabilă și eficientă și la combaterea corupției.

Evenimentul a fost deschis de președinta Maia Sandu, ambasadorul UE la Chișinău, Janis Mazeiks, și ambasadorul SUA în Republica Moldova, Kent D. Logsdon. Printre invitații speciali se mai numără Richard Nephew, coordonatorul privind Combaterea corupției la nivel mondial din cadrul Departamentului de Stat al SUA, șeful de unitate din cadrul Direcției generale Justiție a Comisiei Europene, Jeroen Hooijer și experta în reforma justiției din cadrul Băncii Mondiale, Marina Matic.

Aceștia au venit cu recomandări privind procesul de derulare a celor mai discutate și complexe reforme din Republica Moldova – evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și reforma Curții Supreme de Justiție. Adicional, au fost formulate și sugestii privind procesul de pre-aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană și modul în care poate fi asigurată durabilitatea reformelor vizate.

Ascultă un rezumat audio
al Forumului RJCC 2022

REALIZĂRILE CRJM ÎN ANUL 2022

JUSTIȚIA
INDEPENDENTĂ,
RESPONSABILĂ ȘI
EFICIENTĂ

Partidul de guvernare a declarat reforma justiției și combaterea corupției drept principalele sale priorități. Centrul de Resurse Juridice din Moldova a continuat și în 2022 să depună eforturi pentru a menține pe agenda publică și pentru a impulsiona reformele din justiție, oferind expertiză juridică, monitorizând procese și reacționând la probleme sistemice.

Evaluarea extraordinară a judecătorilor și procurorilor a fost laitmotivul reformei justiției în anul 2022. CRJM a prezentat autorităților mai multe recomandări și opinii juridice legate de prima etapă a reformei – evaluarea candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și în Consiliul Superior al Procurorilor.

O membră a echipei noastre a devenit membră a Comisiei Pre-vetting. Pentru a nu afecta imparțialitatea activității Comisiei, CRJM s-a abținut de la orice colaborare cu Comisia, însă a continuat să coopereze cu Ministerul Justiției și Parlamentul la elaborarea legislației cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor.

La 1 aprilie 2022, au intrat în vigoare [modificările constituționale](#) care au drept scop sporirea independenței și eficienței justiției, iar CRJM a oferit [expertiza juridică](#) necesară ajustării legislației secundare la noile prevederi constituționale.

După anunțarea [inițiativei de reformare a Curții Supreme de Justiție](#), care prevede, printre altele, limitarea rolului principal al CSJ la aplicarea uniformă a legislației în sistemul de justiție, reducerea numărului de judecători ai curții de la 33 la 20 sau posibilitatea ca și alți profesioniști din justiție să devină judecători ai instanței supreme, echipa CRJM a propus [o serie de îmbunătățiri](#) ale proiectului de lege.

De asemenea, CRJM a oferit expertiza juridică necesară [modificării procedurii penale](#) și a legislației privind [Institutul Național de Justiție](#).

În 2022 a fost elaborată a treia ediție a studiului analitic „[Justiția Republicii Moldova în cifre – o privire comparativă](#)”, care prezintă cele mai recente informații statistice despre sistemul de justiție din țara noastră. Acestea sunt comparate cu datele din alte state membre ale Consiliului Europei și ne permit să identificăm problemele din sistem ce necesită o atenție sporită. Una dintre cele mai relevante constatări, care se menține an de an, este că Republica Moldova își plătește cel mai prost judecătorii, numărul procurorilor pe cap de locuitor este dublu față de media europeană, iar viteza examinării cauzelor în Moldova este destul de mare. Alte cifre și concluzii importante din cadrul cercetării au fost sintetizate în patru infografice, care vizează [resursele alocate justiției](#), [salariile judecătorilor și procurorilor](#) în 2022, [personalul din justiție](#), dar și [eficiența și calitatea justiției](#) din Moldova.

CRJM a continuat să producă lunar [Buletinul Informativ](#) al CRJM, pentru a ține la curent profesioniștii din justiție, partenerii de dezvoltare, dar și alți actori interesați de procesele ce vizează statul de drept în Republica Moldova. Sintezele trimestriale ale buletinelor sunt disponibile în format video pe [canalul nostru de YouTube](#).

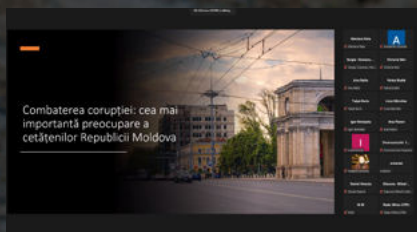

INTEGRITATE ȘI LUPTA ANTICORUPȚIE

”

8 din 10

persoane condamnate în Moldova pentru fapte de corupție nu petrec nicio zi în închisoare

”

Rata de achitare în cauzele de corupție este de 12 ori mai mare decât rata medie de achitare din țară (3%)

ISTORIE EVIDENȚIATĂ:

Cum este investigată și sancționată corupția în Moldova?

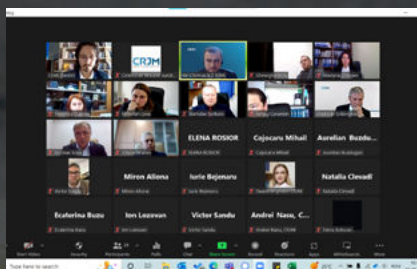
Corupția rămâne o problemă acută în Republica Moldova, cu un nivel mare de achitări și pedepse blânde, procese judiciare lente sau ineficiente. Abordarea acestei probleme necesită o concentrare mai mare pe corupția de nivel înalt și schimbări legislative pentru a facilita investigarea și sancționarea corupției.

Rezultatele studiului „Judecarea și sancționarea corupției – analiza practicii judecătorești”, realizat de CRJM în 2022, constată că, în fiecare an, pe mesele judecătorilor ajung sute de dosare de corupție. Majoritatea acestor cazuri se referă la „corupția mică”, precum colectarea ilegală de bani de la elevi sau mituirea polițiștilor.

Corupția „mare” rămâne, însă, neglijată. Motivele sunt diverse. De regulă, dosarele de corupție mare presupun un grad înalt de complexitate și durează mult mai mult. O altă explicație, mai simplă, ar putea fi lipsa de voință sau frica de repercusiuni, dacă subiecții infracțiunilor sunt persoane cu funcții înalte și conexiuni influente. Totodată, multe fapte de corupție nu ajung să fie sancționate corespunzător în instanțele de judecată, pentru că nu sunt sau nu vor să fie descoperite, din cauza greșelilor procurorilor sau a expirării termenelor legale, fie pentru că subiecții infracțiunilor (în special, cei reținuți în flagrant delict) optează pentru proceduri simplificate în schimbul unei pedepse mai blânde.

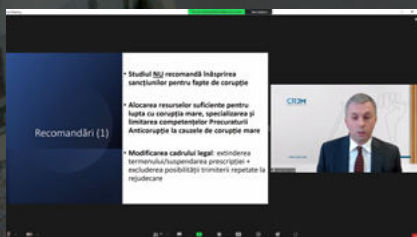
Rata de achitare în cauzele de corupție este de 12 ori mai mare decât rata medie de achitare din țară (3%)

O cauză pentru care nu vedem un progres vizibil este și faptul că, deseori, persoana care comite o faptă de corupție are șanse mai mari să fie achitată. Rata de condamnare în instanțele de fond constituie 57%, iar achitățile circa 37%. Asta înseamnă că o persoană care a săvârșit o faptă de corupție, are șanse foarte mari să fie achitată, deoarece vina acestuia nu poate fi temeinic probată.

REALIZĂRILE CRJM ÎN ANUL 2022

INTEGRITATE ȘI LUPTA ANTICORUPȚIE

**Vezi un infografic
despre Corupția
din Republica
Moldova**

**Ascultă
un podcast
marca CRJM**

Investigarea faptelor de corupție, pe lângă faptul că nu este întotdeauna eficientă, mai este și lentă. Un caz de corupție se judecă în medie în 3,5 ani, însă sunt procese care durează și 8, 10 sau chiar 12 ani. Astfel, indiferent de calitatea probelor și efortul persoanelor care au investigat un dosar de corupție, acestea devin inutile dacă între timp judecarea cauzelor durează nerezonabil de mult. Înainte de a deveni irevocabilă, fiecare a doua cauză de corupție merge cel puțin o dată la rejudicare. Rejudicarea presupune că judecătorii din instanțele superioare depistează erori în judecarea unui proces de judecată și îl trimit înapoi să fie reexaminat. Rejudicarea crește șansele expirării termenului în care vinovăția unei persoane trebuie demonstrată, iar persoana vinovată poate să scape de pedeapsă.

8 din 10 persoane condamnate pentru fapte de corupție nu petrec nicio zi în închisoare, iar pedepsele aplicate sunt adesea blânde, cu o medie de 2,3 ani de închisoare. În acest context, studiul recomandă mai multă atenție în lupta cu corupția de nivel înalt, alocarea resurselor adecvate pentru investigații și modificarea legislației pentru a facilita aducerea la răspundere a celor vinovați. Aceste măsuri sunt necesare pentru a face față nivelului endemic de corupție din Republica Moldova.

În 2022, CRJM a prezentat rezultatele monitorizării activității Consiliului de Integritate (CI) în perioada primului său mandat (2016-2021). **Cercetarea** evidențiază realizările și provocările Consiliului, dar și felul în care membrii săi și-au îndeplinit atribuțiile prevăzute de lege. Una din constatări este că, în perioada monitorizată, Consiliul nu a fost eficient în promovarea integrității.

Respectiv, CRJM a recomandat crearea unui secretariat al CI, care să funcționeze permanent, membrii Consiliului să se implice prin rotație în procesul de angajare a inspectorilor de integritate, iar reprezentanții Autorității Naționale de Integritate și cei ai Consiliului de Integritate să evite confruntările.

Un alt efort de cercetare a fost depus de experții CRJM pentru a analiza **actele emise de Autoritatea Națională de Integritate**, dar și practica judecătorească de examinare a acestora. 873 de acte ce se referă la respectarea regimului averilor, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și limitărilor au fost luate în calcul pentru elaborarea studiului.

O constatare interesantă a studiului este că, timp de 45 de luni, niciun dosar privind nedeclararea averii nu a ajuns la CSJ. Acest fapt denotă că procesul de examinare a acestor tipuri de dosare este anevoios sau că unele soluții pe caz se tergiversează în justiție.

Având la bază aceste analize cantitative și calitative, CRJM a contribuit cu expertiza sa la îmbunătățirea procedurilor de control al averii și intereselor de către ANI. În același timp, CRJM a colaborat cu autoritățile publice în ceea ce privește modificarea legislației în legătură cu **confiscarea extinsă** și a propus sancțiuni descurajante pentru corupție.

Totodată, în cadrul mai multor evenimente, echipa CRJM a facilitat discuțiile dintre 74 de profesioniști din justiție și experți internaționali despre cele mai stringente probleme ce vizează corupția, dar și alte probleme din justiție.

Prin intermediul mai multor **produse multimedia**, CRJM a atras atenția cetățenilor despre cine sunt cei mai vizați în cauzele de corupție, despre cum este investigată această infracțiune, dar și despre ce pedepse sunt acordate.

DREPTURILE OMULUI

”

În prezentarea procedurilor de la CtEDO au fost implicați juriștii CRJM, unii dintre ei având o vastă experiență de reprezentare a cauzelor de apărare a drepturilor omului la Curtea de la Strasbourg.

Vezi seria de tutoriale despre activitatea Curții Europene a Drepturilor Omului.

PRODUSELE CRJM:

Spoturi explicative despre CtEDO

Odată cu utilizarea mai frecventă și în creștere a internetului și a platformelor social media, informațiile sunt mult mai ușor diseminate și asimilate. Inclusiv din acest considerent, pe parcursul anului 2022, echipa CRJM a elaborat și publicat 14 materiale video informative despre structura și procedurile în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO), care ajută cetățenii să înțeleagă cum funcționează CtEDO și cum să se adreseze corect în cazul în care se vor afla în situația să depună o plângere la CtEDO.

La fel, în ultimii ani, noile reguli de procedură la CtEDO au devenit mai stricte. Mai multe cereri sunt declarate inadmisibile, iar jurisprudența CtEDO a devenit mai diversă. CRJM a prezentat prin intermediul spoturilor video explicative principalele aspecte și proceduri în vederea aplicării Convenției Europene a Drepturilor Omului (CEDO).

CtEDO poate fi sesizată de orice persoană fizică sau organizație de drept privat, indiferent de vârstă, cetățenie, gen, activitate sau statut social. La Curtea Europeană se poate adresa și un stat împotriva unui alt stat. Cu toate acestea, cererea la CtEDO trebuie să satisfacă anumite criterii.

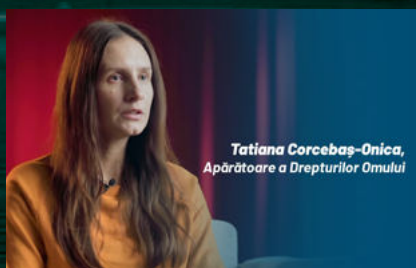
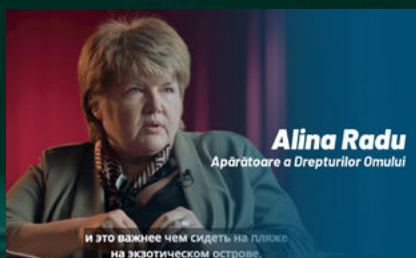
Noi am elaborat câte un video separat despre modul de completare a cererii la CtEDO, modul de examinare a acesteia de către judecătorii CtEDO, care drepturi pot fi apărute la CtEDO, iar dacă se constată violarea articolelor CEDO, care ar fi satisfacția echitabilă și cum se execută hotărârea Curții.

Aceste informații sunt utile și profesioniștilor din domeniu (juriști sau avocați) pentru a-și pregăti mai temeinic dosarele în fața forului de la Strasbourg, dar și pentru aplicarea standardelor CtEDO la nivel național.

Astfel materiale video au fost des solicitate de către părțile interesate. Echipa CRJM a publicat această serie de materiale video, care a avut câteva zeci de mii de vizualizări și interacțiuni. Toate materialele sunt disponibile în limba română cu subtitrări în rusă.

REALIZĂRILE CRJM ÎN ANUL 2022

DREPTURILE OMULUI

Vezi infograficul:
Cine este (și cum poți
deveni) un Apărător al
Drepturilor Omului

În 2022 s-au împlinit 12 ani de când drepturile omului reprezintă un pilon strategic pe care se bazează activitatea Centrului de Resurse Juridice din Moldova. Realizările noastre sunt focusate, în special, pe promovarea respectării CEDO și informarea publicului despre drepturile și libertățile fundamentale.

Experții CRJM au elaborat, al 12-lea an consecutiv, [sinteza violărilor constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele moldovenești](#) din anul precedent. Constatările principale au fost prezentate în cadrul unei [conferințe de presă](#).

Totodată, în 2022 s-au împlinit 25 de ani de când CtEDO poate examina cererile depuse împotriva Republicii Moldova, iar CRJM a elaborat o [sinteză a tuturor violărilor constatate](#) în acest sfert de secol. În această perioadă, CtEDO a pronunțat 568 de hotărâri de condamnare prin care au fost constatate 730 de violări ale CEDO admise de Republica Moldova fiind dispusă achitarea despăgubirilor în valoare de 21 903 739 EUR.

Printre cele mai încălcate drepturi se numără dreptul la un proces echitabil, interzicerea torturii, dreptul la libertate și siguranță, dreptul la un recurs efectiv, dreptul la respectarea vieții private și de familie, precum și dreptul la libertatea de exprimare.

De asemenea, CRJM a publicat și a prezentat autorităților publice un document analitic despre [judecarea și sancționarea torturii și a relelor tratamente](#) în Republica Moldova. În cadrul studiului a fost analizată practica Curții Supreme de Justiție din ultimii 10 ani, constatându-se examinarea defectuoasă a cauzelor ce vizează tortura și relele tratamente, lipsa unei practici judecătorești uniforme și o durată medie de 6 ani pentru examinarea acestor tipuri de cauze.

CRJM a continuat și în 2022 [instruirea profesioniștilor din sectorul justiției](#) despre drepturile prevăzute în Convenția Europeană a Drepturilor Omului. 30 de judecători, procurori și avocați au participat la un seminar despre Art. 6 din CEDO – Dreptul la un proces echitabil.

Alături de alte organizații ale societății civile, CRJM a solicitat Parlamentului să fortifice [capacitățile Consiliului pentru Egalitate](#), iar autorităților din Justiție – să facă dreptate în [cazul expulzării ilegale a profesorilor turci](#).

În 2022, echipa CRJM și-a intensificat eforturile pentru promovarea conceptului de Apărător al Drepturilor Omului, elaborând [un video explicativ despre acest concept](#), dar și acordând asistență juridică Apărătorilor Drepturilor Omului din Moldova aflați în dificultate.

De asemenea, echipa CRJM a publicat două podcasturi despre [infracțiunile motivate de prejudecată](#) și [instigarea la ură](#) în cadrul cărora vorbim despre practica CtEDO în examinarea acestor tipuri de cauze.

DEMOCRAȚIE ȘI SOCIETATE CIVILĂ

”

„Mi-a plăcut că aici am găsit tineri care gândesc ca mine, dar și care gândesc diferit, de la care pot să mă inspir. Am petrecut timpul util, am învățat multe și am creat noi conexiuni.”

Rozalina Albu, participantă a Școlii de Vară, ediția 2022

**REALIZĂRILE
CRJM ÎN
ANUL 2022**

DEMOCRAȚIE ȘI
SOCIETATE CIVILĂ

ISTORIE EVIDENȚIATĂ:

A șasea ediție a Școlii de Vară „Democrația Aplicată”

Promovarea libertăților fundamentale și a principiilor statului de drept în rândul tinerilor este un alt efort continuu al CRJM prin intermediul căruia ne-am propus să contribuim la construcția unei societăți democratice. De aceea, în perioada 27 iunie – 1 iulie 2022, a fost organizată [a șasea ediție a Școlii „Democrația Aplicată”](#). În cadrul programului au participat 18 tineri din mai multe regiuni ale țării, care studiază și activează în cadrul diferitor universități și organizații din țară și de peste hotare.

Sesiunile din cadrul școlii au drept scop sporirea gradului de conștientizare și înțelegere a problemelor pe care le înfruntă Moldova în drumul său spre democrație și să încurajeze promovarea drepturilor omului, gândirea critică și activismul civic în rândul studenților și tinerilor profesioniști.

Deși evenimentul s-a încheiat în vara lui 2022, informația transmisă și interacțiunile practice avute de-a lungul celor 5 zile vor prinde rădăcini în mințile participanților și vor duce, considerăm noi, la o [nouă generație de profesioniști](#) bine informați, integri și cu poftă de reforme.

CRJM a continuat, în 2022, să contribuie la fortificarea democrației și a societății civile din Moldova prin promovarea [Mecanismului 2%](#) și instruirea [peste 50 de organizații necomerciale](#) privind atragerea fondurilor prin intermediul acestui mecanism.

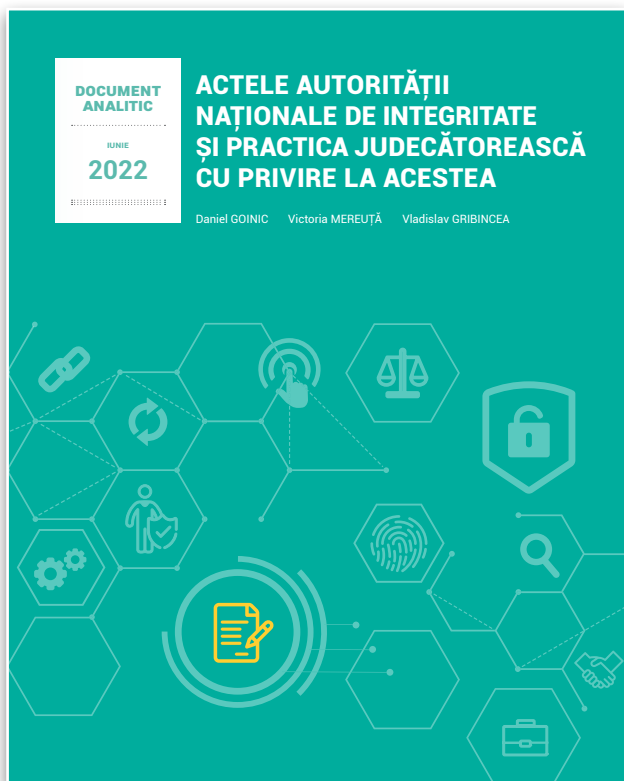
Urmare a agresiunii ruse din Ucraina, echipa CRJM a oferit pro-bono asistență juridică organizațiilor străine privind procedura de înregistrare în Republica Moldova. În asemenea mod, reprezentanții societății civile din țara vecină au putut activa într-un spațiu sigur.

Echipa CRJM a organizat un atelier practic privind securitatea digitală la care au participat peste 30 de jurnaliști, reprezentanți ai autorităților publice și ai societății civile, iar despre rolul societății civile în evaluarea națională a riscurilor în domeniul spălării banii și finanțării terorismului am discutat în cadrul unei mese rotunde în cadrul căreia am discutat cum poate fi implementată Recomandarea Nr. 8 a Grupului de Acțiune Financiară Internațională (FATF) din cadrul Consiliului Europei.

De asemenea, CRJM a continuat să fie o organizație pro-activă în cadrul parteneriatelor cu alte organizații necomerciale, inițiind sau contribuind la elaborarea declarațiilor publice prin care se face apel la respectarea valorilor democratice de către autorități.

PUBLICAȚIILE CRJM ÎN 2022

ECHIPA CRJM

**VLADISLAV
GRIBINCEA**
Președinte

**NADEJDA
HRIPTIEVSCHI**
Directoare de program
(activitate încetată din iunie 2022)

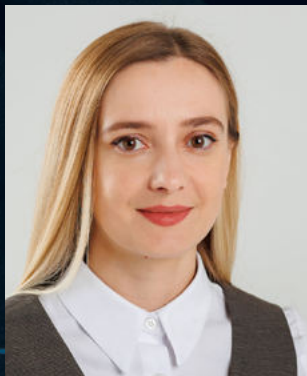
**SORINA
MACRINICI**
Directoare de program
(activitate suspendată din iunie 2022)

**ILIE
CHIRTOACĂ**
Director de program

**DANIEL
GOINIC**
Director de program

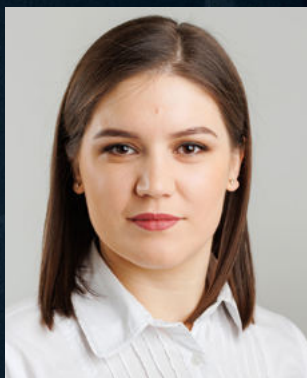
**OXANA
BRIGHIDIN**
Consilieră juridică

**VICTORIA
MEREUȚĂ**
Consilieră juridică

**ANDREI
NASU**
Consilier juridic

**OLGA
CORTAC**
Directoare a serviciului
administrativ

**AURELIA
CELAC**
Manager financiar
și contabil

**ALINA
FRIMU**
Asistent administrativ
și financiar

**DUMITRU
JOMIR**
Coordonator de
comunicare

**DANIEL
STANCIU**
Specialist în Comunicare

CONSILIUL DE ADMINISTRARE AL CRJM

ADRIAN IONESCU, PREȘEDINTE

ANASTASIA NANI

CRISTINA PERETEATCU

ION GUZUN

VICTOR GOTIȘAN

MEMBRII CRJM

ARCADIE BARBĂROȘIE

RAISA BOTEZATU

ANDREI BRIGHIDIN

VLADISLAV GRIBINCEA

ION GUZUN

NADEJDA HRIPTIEVSCHI

PETER-VLAD IANUȘEVICI

ELENA LEȘAN

SORINA MACRINICI

CRISTINA MARTIN

VERONICA MIHAILOV-MORARU (s-a retras în iulie 2022)

CORNELIU RUSNAC

DONATORII ȘI PARTENERII CRJM

AGENȚIA DE COOPERARE
INTERNAȚIONALĂ A
GERMANIEI

AMBASADA STATELOR UNITE
ALE AMERICII (INL)

Kingdom of the Netherlands

AMBASADA REGATULUI
ȚĂRILOR DE JOS

FUNDAȚIA KONRAD ADENAUER
AGENȚIA DE COOPERARE
INTERNAȚIONALĂ A
GERMANIEI

UNIUNEA EUROPEANĂ,
REPREZENTATĂ DE CĂTRE
DELEGAȚIA UNIUNII
EUROPENE ÎN MOLDOVA

FUNDAȚIA
SOROS
MOLDOVA

SURSELE DE FINANȚARE CRJM ÎN ANUL 2022*

SURSELE DE FINANȚARE CRJM ÎN ANUL 2022*	Valuta	Pentru anul 2022		Cumulativ		Buget
		MDL	USD/EUR	MDL	USD/EUR	
Surse de finanțare						
Agenția Suedeză pentru Cooperare și Dezvoltare Internațională, contractul nr. 12136 (SIDA CORE)	USD	-	-	10 818 508	619 746	625 000
US State Department – contractul de grant nr. SINLEC20GR3100 (INL2)	USD	3 920 253	202 700	6 554 832	351 046	557 988
Embassy of the Netherlands, contract de grant 4000004172/BKR-20-HR-12 \ (MATRA-HR)	EUR	1 286 296	60 280	3 094 689	150 280	150 000
Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, Contract Nr. NEAR TS 202042 (EIDHR HRD)	EUR	3 524 788	172 459	5 675 623	275 090	400 000
Fundația Konrad Adenauer - Contract de Grant Nr. R90720000V (KAS)	EUR	383 089	18 851	873 978	42 179	42 687
Fundația Soros-Moldova- Contract de grant nr.G15194 (FSM DO-UP)	MDL	2 231 391	116 900	2 231 391	116 900	249 383
Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei Contract prestari servicii nr. 83413288 (GIZ NIA)	MDL	543 649		543 649		1 570 166
Încasări din vânzarea de mijloace fixe	MDL	29 325		77 525	-	
Desemnare procentuală 2 %	MDL	4 191		29 387	-	
Fondul de auto-finanțare al Asociației	MDL	208 097		1 516 277	-	
Conturi curent (USD)	USD	3 920 253				
Conturi curent (EUR)	EUR	5 194 173				
Conturi curent (MDL)	MDL	3 016 653				
Total surse de finanțare, echivalent MDL		12 131 079				

Total finanțare 2022
(încasat) în valoare de
12 131 079 MDL
este echivalentul a
641 747 USD.

Total ieșiri de fonduri
2022 (plăți) în valoare
de **12 163 789 MDL**
este echivalentul a
643 478 USD.

Rata oficială medie de
schimb pentru anul 2022
– 18,9032 MDL/USD.

Extras din Raportul de audit al CRJM
pentru anul 2022, întocmit de
compania First Audit International

BILANȚUL CRJM

PENTRU ANUL 2022 (MDL)

ACTIV	Cod rd.	Sold la	
		Începutul perioadei de gestiune	Sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4
Active imobilizate			
Imobilizări necorporale	010	44 532	29 688
Imobilizări corporale în curs de execuție	020		
Terenuri	030		
Mijloace fixe	040	325 522	352 293
Investiții financiare pe termen	050		
Alte active imobilizate	060		
Total active imobilizate (010+020+030+040+050+060)	070	370 054	381 981
Active circulante			
Materiale	080		
Obiecte de mică valoare și scurtă durată	090	60 680	60 681
Producția în curs de execuție și produse	100		200 634
Creanțe comerciale și avansuri acordate	110	122 859	46 036
Creanțe ale bugetului	120	884	6 259
Creanțe ale personalului	130		
Alte creanțe curente, din care	140	481 611	1 116 012
Creanțe privind mijloacele cu destinație specială	141	481 611	1 116 012
Numerar	150	3 801 781	4 412 072
Investiții financiare curente	160	643 002	
Alte active circulante	170		
Total active circulante (080 + 090 + 100 + 110 + 120 +130 + 140 + 150 + 160 + 170)	180	5 110 817	5 841 694
Total active (070 + 180)	190	5 480 871	6 223 675

P A S I V	Cod rd.	Sold la	
		Începutul perioadei de gestiune	Sfârșitul perioadei de gestiune
1	2	3	4
Capital propriu			
Corecții ale rezultatelor anilor precedenți	200	X	
Excedent net (deficit net) al perioadei de gestiune	210	X	29 325
Aporturi inițiale ale fondatorilor	220		
Fond de active imobilizate	230	370 054	381 981
Fond de autofinanțare	240	1 772 870	1 867 070
Alte fonduri	250		
Total capital propriu (200+210+220+230+240+250)	260	2 142 924	2 278 376
Datorii pe termen lung			
Finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung	270		
Datorii financiare pe termen lung	280		
Alte datorii pe termen lung	290		
Total datorii pe termen lung (270 + 280 + 290)	300	0	0
Datorii curente			
Finanțări și încasări cu destinație specială curente	310	2 799 645	3 012 355
Datorii financiare curente	320		
Datorii comerciale și avansuri primite	330	8 882	10 867
Datorii față de personal	340	230	
Datorii privind asigurările sociale și medicale	350		
Datorii față de buget	360		
Venituri anticipate curente	370	191 554	111 753
Alte datorii curente	380	337 636	810 324
Total datorii curente (310 + 320 + 330 + 340 + 350 + 360 + 370 + 380)	390	3 337 947	3 945 299
Total pasive (260 + 300 + 390)	400	5 480 871	6 223 675

SITUAȚIA DE VENITURI ȘI CHELTUIELI (MDL)

1 ianuarie - 31 decembrie 2022

INDICATORI	Cod rd.	Perioada de gestiune	
		Precedentă (2021)	Curentă (2022)
1	2	3	4
Venituri aferente mijloacelor cu destinație specială	010	8 040 641	8 309 852
Cheltuieli aferente mijloacelor cu destinație specială	020	8 021 891	8 280 527
Excedent (deficit) aferent mijloacelor cu destinație specială (010 – 020)	030	18 750	29 325
Alte venituri (cu excepția veniturilor din activitatea economică)	040	3 006	7 169
Alte cheltuieli (cu excepția cheltuielilor din activitatea economică)	050	3 006	7 169
Excedent (deficit) aferent altor activități (040 – 050)	060	0	0
Venituri din activitatea economică	070	42 155	340 384
Cheltuieli din activitatea economică	080	30 250	340 384
Rezultatul: profit (pierdere) din activitatea economică (070 – 080)	090	11 905	0
Cheltuieli privind impozitul pe venit	100	0	0
Excedent net (deficit net) al perioadei de gestiune (030+060+090–100)	110	30 655	29 325

CENTRUL DE RESURSE JURIDICE DIN MOLDOVA

Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova

+373 22 84 36 01

contact@crjm.org

www.crjm.org

[crjm.org](https://www.facebook.com/crjm.org)

[crjmolдова](https://twitter.com/crjmolдова)

